

สภว. ปลูกต้นไม้ถวายชาวบ้าน

แก้ปัญหาดคลองดำน้ำเน่าเสียดวก

สกว.ผลักดันนักวิจัยช แก้ปัญหาดลองดำเนิน

คลองดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี มีปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสียมานาน ดังนั้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) จึงร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล และนักวิจัยชาวบ้านในพื้นที่คลองดำเนินสะดวก ขับเคลื่อนงานวิจัยน้ำในคลองแบบมีส่วนร่วม ภายใต้โครงการวิจัยท้องถิ่น เรื่องการศึกษาปัญหา และรูปแบบการจัดการน้ำ และสภาวะแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยทางอาหารและเศรษฐกิจชุมชนคลองดำเนินสะดวก โดยมีขอบเขตพื้นที่ศึกษาวิจัยเป็นชุมชนที่ใช้คลองดำเนินสะดวก 38 ตำบลครอบคลุม 4 จังหวัด ได้แก่ จ.นครปฐม จ.ราชบุรี จ.สมุทรสาคร และ จ.สมุทรสงคราม โครงการดังกล่าวได้แบ่งเป็นงานวิจัย

ย่อย 6 โชน ตามพื้นที่ที่มีประเด็นปัญหาในการวิจัยที่ต่างกัน ทั้งในการขับเคลื่อนงานวิจัยดังกล่าว เป็นการทำวิจัยแบบให้ชาวบ้านในแต่ละพื้นที่ มีส่วนร่วมในฐานะผู้ทำวิจัย และเก็บข้อมูลผ่านแผนที่ชุมชน และเชื่อมโยงทุกภาคส่วนใน

พื้นที่ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องเข้าร่วมกระบวนการ
ดร.เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์ หัวหน้าโครงการวิจัย กล่าวถึงภาพรวมโครงการวิจัยว่า จากปัญหาที่เรื้อรังมาช้านาน ทั้งในประเด็นการทำเกษตรเคมี ประเด็นโรงงานอุตสาหกรรม ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และชุมชน ที่ร่วมกันปล่อยน้ำเสีย อีกทั้งยังมีปัญหาวัชพืชผัดคบชวา ซึ่งเป็นสาเหตุที่นำมาสู่ปัญหาน้ำเสียในคลองดำเนินสะดวก ส่งผลให้ในระยะต่อมา ปัญหาดังกล่าวนำมาสู่ความขัดแย้งในชุมชนที่ใช้คลองดำเนินสะดวก โดยที่ไม่มีการเชื่อมต่อกความร่วมมือของแต่ละชุมชนในการแก้ไขปัญหา ขั้ยังเริ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น แต่จากการเข้ามาทำโครงการวิจัย 2 ปีที่ผ่านมา ทีมนักวิจัยชุมชนได้พบแนวทางการ

คณบดีนักวิจัยชาวบ้าน คลองดำเนินสะดวก

แก้ปัญหา ซึ่งต้องใช้ความร่วมมือกันของชุมชน ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้ คือ "ได้รับความร่วมมือกับชาวบ้านในการแก้ปัญหา และนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งนำไปสู่การพัฒนาการเกษตร" ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะฟื้นฟูให้ชุมชนเข้มแข็ง เปลี่ยนความขัดแย้งเป็นความร่วมมือกันดูแลทรัพยากร

นายพิพัฒน์ รุ่งگانศิริวัฒน์ หัวหน้าโครงการโซน 1 จ.ราชบุรี นำเสนองานวิจัยเรื่องเกษตรปลอดภัยว่า ที่ผ่านมามีการดำเนินสะดวกมีการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรแบบเข้มข้น โดยในตัวอำเภอดำเนินสะดวกพบว่าร้านขายเคมีทางการเกษตรมีเม็ดเงินหมุนเวียนอยู่หลายสิบล้านต่อปี ส่งผล

ย่อย 6 โซน ตามพื้นที่ที่มีประเด็นปัญหาในการวิจัยที่ต่างกัน ทั้งนี้การขับเคลื่อนงานวิจัยดังกล่าว เป็นการทำวิจัยแบบให้ชาวบ้านในแต่ละพื้นที่ มีส่วนร่วมในฐานะผู้ทำวิจัย และเก็บข้อมูลผ่านแผนที่ชุมชน และเชื่อมโยงทุกภาคส่วนใน

ต่อผลผลิต สุขภาพเกษตรกร และเกิดน้ำเสียในลำคลอง ดังนั้นทีมวิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาหาแนวทางให้เกษตรกรทำเกษตรรูปแบบอื่น ที่สามารถลดการใช้สารเคมีและลดต้นทุนการผลิตเพื่อรักษาสภาพคลอง รวมถึงสุขภาพของเกษตรกร ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่า การ

พื้นที่ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องเข้าร่วมกระบวนการ

ดร.เพ็ญศักดิ์ มกรภิรมย์ หัวหน้าโครงการวิจัย กล่าวถึงภาพรวมโครงการวิจัยว่า จากปัญหาที่เรื้อรังมายาวนาน ทั้งในประเด็นการทำเกษตรเคมี ประเด็นโรงงานอุตสาหกรรม ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และชุมชน ที่ร่วมกันปล่อยน้ำเสีย อีกทั้งยังมีปัญหาหวั่นพิชผัดคบขนา ซึ่งเป็นสาเหตุที่นำมาสู่ปัญหาน้ำเสียในคลองดำเนินสะดวก ส่งผลให้ในระยะต่อมา ปัญหาดังกล่าวนำมาสู่ความขัดแย้งในชุมชนที่ใช้คลองดำเนินสะดวก โดยที่ไม่มีการเชื่อมต่อความร่วมมือของแต่ละชุมชนในการแก้ไขปัญหา ขั้วยังเริ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น แต่จากการเข้ามาทำโครงการวิจัย 2 ปีที่ผ่านมา ทีมนักวิจัยชุมชนได้พบแนวทางการ

ทำเกษตรอินทรีย์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถลดความเสี่ยงดังกล่าว

ผศ.ดร.บัญชา แก้วส่อง ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น สกว. กล่าวว่า งานวิจัยท้องถิ่น เขียนออกมาแล้ว ความรู้จะอยู่กับชาวบ้าน ซึ่งหากความสำเร็จนับเป็นความรู้ ความล้มเหลวก็นับเป็นความรู้เช่นกัน สุดท้ายชาวบ้านจะได้เรียนรู้ความล้มเหลว ทำให้ชาวบ้านมีความสุขกับการกำหนดเองให้เจอ ว่าคนคลองดำเนินสะดวก เป็นใคร มาจากไหน และกำลังจะไปทิศทางไหน ใช้งานวิจัยให้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าตนเอง นำไปสู่การตื่นตัว เกิดพลังทางสังคมตนเอง.

อังสีย์ ลิ้มปิยะตฤกุล

